

REFORMA INSPEKCIJA

OSNOVNI PODACI ZA REFORMU INSPEKCIJA

JULI 2023

KONTAKT PODACI KGI

info.zip@rks-gov.net

+383 (0) 38 200 14 500

<https://www.facebook.com/RKSZIP>

[linkedin.com/company/rkszip](https://www.linkedin.com/company/rkszip)

Podržan od:

Stavovi izraženi u ovom letku ne odražavaju nužno stavove Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Država

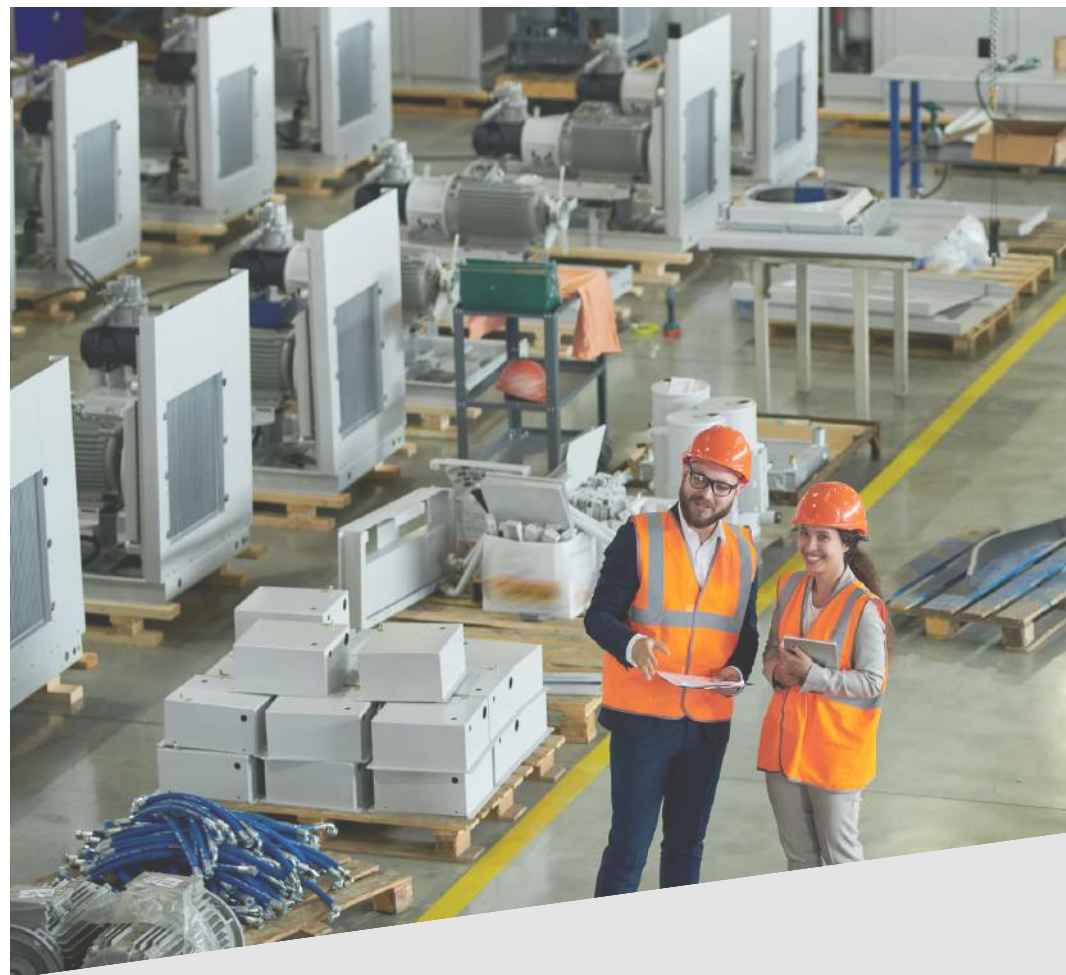
Kancelarija Generalnog Inspektora
Kancelarija Premijera Republike Kosovo

UVOD

Reforma inspekcija je jedna od glavnih reformi koja ima za cilj unapređenje poslovnog okruženja i zaštitu javnog interesa, uključujući javno zdravlje, javnu bezbednost i životnu sredinu. Zakonom o inspekcijskom nadzoru, koji je stupio na snagu februara 2022. godine, definisana su osnovna načela inspekcijskog postupka, kao i prava i obaveze inspektora i subjekata nadzora. Delokrug Zakona o inspekcijskom nadzoru proširuje se na sve inspekcijske funkcije u nadležnosti državne uprave i opština u Republici Kosovo, osim:

1. Carinskog i poreskog inspekcijskog nadzora;
2. Inspekcijskog nadzora za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
3. Internog inspekcijskog nadzora administrativnog karaktera u državnoj i opštinskoj upravi;
4. Inspekcijskog nadzora od strane Policijskog inspektorata; i
5. Inspekcijskog nadzora javne bezbednosti u okviru nadležnog ministarstva unutrašnjih poslova.

Svrha ovog letaka je da pruži osnovne informacije o reformi inspekcijskog nadzora kako je to predviđeno Zakonom o inspekciji. Usklađivanje sektorskih zakona sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru, proces koji je započet i koji je u toku, je neophodan kako bi se u potpunosti primenio i omogućio građanima i privredi da ostvare svoja puna prava.

NAČELA INSPEKCIJSKOG NADZORA

1. Načelo transparentnosti: Inspekcijski organi treba da javnosti pruže lako dostupne informacije koje moraju biti sveobuhvatne i u skladu sa važećim zakonodavstvom za zaštitu ličnih podataka i čuvanje poslovne tajne.

2. Načelo nezavisnosti i profesionalizma: Inspekcijski organi i inspektori obavljaju svoje nadležnosti nezavisno i profesionalno, bez ikakvog uticaja.

3. Načelo srazmernosti: Inspektori obavljaju svoju dužnost tako da prilikom vršenja svojih nadležnosti se upliću u funkcionisanje nadziranog subjekta samo u potrebnoj meri u cilju efikasnog inspekcijskog nadzora i izriče najprimereniju meru ili određuje vremenski rok unutar kojeg nadzirani subjekat mora otkloniti nepravilnost.

4. Načelo koordinacije i racionalizacije: Inspekcijski nadzor mora da se obavlja koordinirano i, po potrebi, zajedno sa inspekcijskim organima, sa što manjim dupliranjem i da se osigura efikasnije i efektivnije korišćenje javnih sredstava i smanje teret po nadzirane subjekte.

5. Načelo pristupa zasnovanog na riziku: Inspekcijski nadzor treba planirati i sprovoditi prema pristupu zasnovanom na riziku, uzimajući u obzir stepen rizika koji predstavlja delatnost nadziranog subjekta i razvrstavši nadzirane subjekte i njihove delatnosti u rizične grupe.

6. Načelo podrške nadziranom subjektu: Inspekcijski organi moraju preduzeti aktivne mere za pružanje podrške nadziranim subjektima u osiguravanju usklađenosti sa zakonom.

7. Načelo zasnivanja na dokazima: Inspekcijski nadzori moraju se zasnivati na konkretnim dokazima i merenjima.

8. Načelo planiranja inspekcijskih nadzora: Nadzirani subjekti mogu podleći inspekcijskom nadzoru samo primenom plana inspekcijskog nadzora.

9. Načelo najpovoljnije zakonske odredbe: Kada zakonske odredbe, na osnovu kojih se sprovodi inspekcijski nadzor su nejasne ili su protivurečne, inspektor postupa na način koji najmanje ugrožava nadzirani subjekat.

KANCELARIJA GENERALNOG INSPEKTORA (KGI)

Kancelarija generalnog inspektora (KGI) je izvršna agencija u okviru Kancelarije premijera, koju vodi generalni inspektor.

Ova kancelarija vodi reformu inspekcije u Republici Kosovo i koordinira inspeksijski sistem unutar državne uprave na centralnom i opštinskom nivou.

U okviru ove delatnosti, KGI podržava osam centralnih inspektorata koji su organizovani kao izvršne agencije i mogu imati lokalne ogranke po potrebi; tri odvojene inspeksijske jedinice koje funkcionišu kao odeljenja ili divizije u okviru ministarstva, izvršne agencije ili regulatorne agencije; kao i opštinski inspektorati koji funkcionišu u okviru državne uprave ili opštinskog nivoa.

GLAVNE ODGOVORNOSTI KGI

Neke od glavnih odgovornosti KGI su:

- Rukovođenje programom reforme inspekcija u Republici Kosovo;
- Podrška nadležnim ministarstvima, opštinama, izvršnim agencijama ili regulatornim agencijama za nadzor učinka inspekcijskih organa u njihovom okrilju;
- Sastavljanje opšteg godišnjeg izveštaja o inspekcijskim nadzorima koje sprovode svi inspekcijski organi i isti podnosi na usvajanje Vladi Republike Kosovo;
- Davanje mišljenja o zakonskim i podzakonskim inicijativama u oblasti inspekcija, preduzetih od strane vlade na osnovu načela i pravila određenih ovim zakonom;
- Stvaranje i održavanje platforme elektronskih inspekcijskih nadzora, koja služi za planiranje i koordinaciju inspekcijskih nadzora, razmenu informacija između inspekcijskih organa;
- Razvijanje i usvajanje opšte smernice i metode za procenu rizika, planiranje i koordinaciju inspekcijskih nadzora, dokumentovanje inspekcijskih aktivnosti i izveštavanje, i opšte smernice o pokazateljima učinka inspekcijskih aktivnosti koje mere njihovu efikasnost;
- Koordinacija i podržavanje aktivnosti inspekcijskih organa sa krajnjim ciljem smanjenja administrativnog tereta po nadzirani subjekat, uključujući i koordiniranje zajedničkih inspekcija na terenu od strane inspekcijskih organa, kad Vlada odobri tematske inspekcijske nadzore.

CENTRALNI INSPEKTORATI

1. Centralni inspektorat za poljoprivredu, bezbednost hrane, veterinu i šumarstvo, u okviru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja.

2. Centralni inspektorat za nadzor tržišta koji funkcioniše u sklopu resornog ministarstva za industriju, preduzetništvo i trgovinu.

3. Centralni inspektorat obrazovanja koji deluje u sklopu ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije.

4. Centralni inspektorat životne sredine, vode, prirode, prostornog planiranja i izgradnje, u sklopu resornog ministarstva životne sredine i prostornog planiranja.

5. Centralni inspektorat rada, u okviru resornog ministarstva finansija, rada i transfera.

6. Centralni inspektorat kulturnog nasleđa, u okviru resornog ministarstva kulture, omladine i sporta.

7. Centralni inspektorat prevoza, u sklopu resornog ministarstva infrastrukture.

8. Centralni inspektorat zdravstva u sklopu ministarstva zdravlja.

POSEBNE JEDINICE INSPEKCIJSKOG NADZORA

1. Jedinica inspeksijskog nadzora za zaštitu od zračenja i nuklearnu bezbednost, u sklopu Kosovske agencije za zaštitu od zračenja i nuklearnu bezbednost.
2. Jedinica inspeksijskog nadzora za energiju, u sklopu ministarstva za ekonomski razvoj.
3. Jedinica inspeksijskog nadzora za zaštitu od požara u okviru agencije za upravljanje vanrednim situacijama pri resornom ministarstvu unutrašnjih poslova.

OPŠTINSKI INSPEKTORATI

Organizacija opštinskih inspektorata vrši se prema odredbama sektorskih Zakona i Zakona o lokalnoj samoupravi. U međuvremenu, inspeksijski postupci opštinskih inspektorata regulisani su Zakonom o inspekcijama.

VRSTE INSPEKCIJA

Planirani inspekcijski nadzor je redovan oblik inspekcijskog nadzora na osnovu plana inspekcijskog nadzora koji unapred odobrava nadležni inspektorat. Karakteristike ove vrste inspekcije su sledeće:

- Inspekcijski nadzori se planiraju u skladu sa pristupom zasnovanim na riziku;
- Planirani inspekcijski nadzori se odobravaju na periodičnoj osnovi (tromesečno, mesečno, nedeljno ili drugo);
- Planovi inspekcijskog nadzora se objavljuju na veb stranici Kancelarije generalnog inspektora i relevantnog inspekcijskog organa.

Neplanirani inspekcijski nadzor je poseban oblik inspekcijskog nadzora koji se može izvršiti samo u sledećim slučajevima:

- Kada postoji opravdana sumnja za ozbiljno kršenje zakona ili rizik po javni interes, uključujući javno zdravlje, javnu bezbednost i životnu sredinu;
- Kada je došlo do nesreće ili ozbiljne štete;
- Kada postoji osnovana žalba koja ukazuje na bitno kršenje zakona koja ukazuje na rizik po javni interes, javnu bezbednost i životnu sredinu; ili
- Kada postoji zahtev sudskih organa, policije ili drugih relevantnih organa.

VRSTE INSPEKCIJA

Inspekcijski nadzor putem podneska je oblik inspekcijskog nadzora koji se sprovodi po prijemu svakog podneska fizičkog ili pravnog lica kojim se inspektorat obaveštava o kršenju zakonskih odredbi od strane bilo kog subjekta, bilo fizičkog ili pravnog lica.

Ponovni inspekcijski nadzor se sprovodi u slučajevima kada je predviđeno da se proveru uklanja povrede utvrđene u prethodnom inspekcijskom nadzoru a ograničen je samo na prekršaje i zadatke dat u zapisniku o poslednjem nadzoru.

Zajednička inspekcija je oblik inspekcijskog nadzora koji se zasniva na principu koordinacije i racionalizacije inspekcijskog nadzora koji se sprovodi kroz zajednički inspekcijski nadzor više relevantnih inspektorata iz svog delokruga u subjektu inspekcije.

POSTUPAK INSPEKCIJE

Inspekcija se definiše kao svaki oblik kontrole ili nadzora od strane javnog organa nad komercijalnim, privrednim, profesionalnim ili drugim aktivnostima fizičkih ili pravnih lica, privatnih ili javnih, u cilju zaštite javnog interesa, uključujući javno zdravlje, javnu bezbednost i sredine u obavljanju ovih aktivnosti u skladu sa obaveznim zahtevima definisanim u zakonodavstvu Republike Kosovo. Redovni postupak inspekcije uključuje sledeće korake:

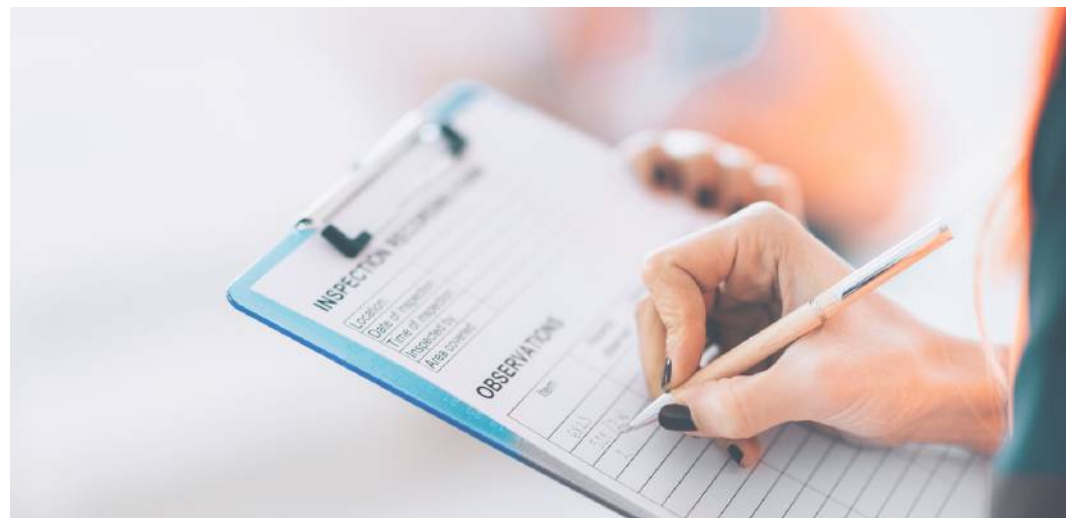
1. Odobrenje za inspekcijski nadzor izdaje rukovodilac relevantnog inspekcijskog organa;
2. Nadzirani subjekat se obaveštava o inspekcijskom nadzoru najmanje tri dana pre inspekcijskog nadzora;
3. Inspekcija se vrši na osnovu kontrolne liste;
4. Sastavlja se zapisnik i subjekat ima pravo da bude saslušan (na licu mesta);
5. Donosi se odluka i zapisnik se potpisuje (na licu mesta).

PRAVA NADZIRANOG SUBJEKTA

Neka od osnovnih prava subjekta inspekcije definisane Zakonom o inspeksijskom nadzoru su:

- Da zahteva da se obavesti o odobrenju inspeksijskog nadzora pre početka inspeksijskog nadzora, osim u slučajevima kada se prema zakonu, inspeksijski nadzor ne vrši na osnovu prethodnog odobrenja;
- Da zahteva legitimisanje inspektora te da odbije učešće neovlašćenih lica prilikom inspeksijskog nadzora;
- Da prisustvuje i prati, lično ili preko svog pismeno ovlašćenog predstavnika, svim radnjama inspeksijskog nadzora;
- Da podnese žalbu na odluku inspektora prema važećim zakonodavstvom;
- Da zahteva i dobija informacije od inspektora o postupku inspeksijskog nadzora i svakoj radnji ili odluci donetoj u toku iste;
- Da traži kopiju zapisnika o inspeksijskom nadzoru i da ističe primedbe ako se ne slaže sa tamo datim nalazima;
- Da iznosi, usmeno ili pismeno, svoja mišljenja, objašnjenja o činjenicama, okolnostima ili o pravnim pitanjima, koja se odnose na inspeksijski nadzor, ili da podnosi svoje predloge o rešavanju predmeta ili relevantna dokumenta na koja se zasniva;
- Da traži kopiju kontrolne liste po kojoj je izvršena inspekcija.

OBAVEZE NADZIRANOG SUBJEKTA

Neka od osnovnih obaveza subjekta inspekcije definisane Zakonom o inspekcijskom nadzoru su:

- Da omogući i obezbedi inspektorima neophodne uslove za nesmetano obavljanje inspekcijskog postupka;
- Da saraduje sa inspektorom, da ne ometa vršenje inspekcijskog nadzora, da izvrši radnje po nalogu Inspektora;
- Da omogući inspektorima pristup radnim prostorijama, dokumentima i opremi koju su objekat inspekcijskog nadzora;
- Da Inspektoratu priloži tačne podatke, dokumenta i druge materijale i u roku koji odredi inspektor;
- Da, na zahtev inspektora, prestane sa radom u toku inspekcijskog nadzora, u slučaju kada inspektor ne može da izvrši inspekcijski nadzor;
- Da izvrši radnje u toku postupka inspekcijskog nadzora, radi procene činjeničnog stanja, da omogući i dozvoli uzimanje iskaza od njegovih zaposlenih, ako to inspektori zahtevaju;
- Da na zahtev inspektora u određenom roku dostavi ili pripremi podatke, izveštaje, materijale i druga dokumenta potrebne za postupak inspekcijskog nadzora;
- Da u zakonskom roku, po isteku roka određenog za primenu naloženih mera, pismeno obavesti inspektora da li su sprovedene naložene mere.

PRAVA INSPEKTORA

Neka od osnovnih prava inspektora definisane Zakonom o inspeksijskom nadzoru su:

- Da slobodno uđe i izvrši inspeksijski nadzor zgrada, prostorija, objekata, prevoznih sredstava, u kojima ili putem kojih nadzirani subjekat obavlja svoju delatnost, kao i kontroliše instalacije, opremu, mašine, proizvode, predmete, supstance, komponente i svaku drugu stvar koja je vezana za predmet inspeksijskog nadzora;
- Da izvrši inspekciju instalacija, mašina, proizvoda, supstanci, komponenti i bilo kojeg drugog predmeta koji se odnosi na aktivnost koja se kontroliše;
- Da fotografiše, snima ili pravi zapise prostorija, instalacija, radnih procesa i zgrada povezanih sa delatnošću nadziranog subjekta;
- Da uzme, besplatno, uzorke artikala, materijala, robe, supstanci ili proizvoda u cilju inspeksijskog nadzora;
- Da zatraži lične isprave lica koja su prisutna prilikom inspeksijskog nadzora;
- Da sankcioniše subjekt u slučaju kada utvrdi da postoji prekršaj i da pokrene prekršajni i krivični postupak;
- Da od nadziranog subjekta ili odgovornog lica zatraži pojašnjenja, pismene izveštaje u vezi sa pitanjima inspeksijskog nadzora.

OBAVEZE INSPEKTORA

Neka od osnovnih obaveza inspektora definisane Zakonom o inspeksijskom nadzoru su:

- Da obavesti subjekta inspeksijskog nadzora o odobrenju inspeksijskog nadzora, najkasnije tri (3) kalendarska dana pre početka inspeksijskih radnji;
- Da svoje dužnosti obavlja samostalno i profesionalno;
- Da se legitimiše pred subjektom i upozna ga sa pravnim osnovama za vršenje kontrole i inspekcije;
- Da savetuje i daje potrebne informacije nadziranim subjektima za sprovođenje zakonskih i podzakonskih odredaba;
- Da obavesti podnosioca žalbe ili zahteva o toku postupka inspeksijskog nadzora u zakonom utvrđenom roku;
- Inspektor ne sme imati ikakav sukob interesa sa nadziranim subjektom u pogledu nadležnosti inspeksijskog nadzora;

- Inspektor je dužan da čuva u potpunoj tajnosti izvor svakog podneska koji mu je podnet u vezi sa određenom radnjom koja se odnosi na kršenje zakona;
- Da vodi zapisnik i na kraju sastavlja izveštaj o činjeničnom stanju nadziranog subjekta.

ŽALBENI POSTUPAK

U slučaju da se subjekt nadzora ne saglasi sa konačnom odlukom inspekcije, može da podnese žalbu na to rešenje u roku od 30 dana od dana dostavljanja pravosnažnog rešenja.

Žalbu podnosi i razmatra nadležni nadređeni organ, što varira u zavisnosti od vrste inspektorata. Za centralne inspektorate, za pregled je odgovoran kolegijalni organ koji je osnovan odlukom ministra. Za opštinske inspektorate organ je osnovan odlukom gradonačelnika, dok je u slučaju posebnih inspeksijskih jedinica koje su u sastavu ministarstva ili izvršne agencije, za reviziju nadležan je kolegijalni organ koji je osnovan odlukom ministra ili rukovodioca agencije.

Po žalbi se postupa u skladu sa Zakonom o inspeksijskom nadzoru i relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku.

